

گزارش مقدماتی رخداد سیل در شمال غرب کشور

(جمعه ۹۶/۰۱/۲۵)

یوسف محمدی

احمد رضا قاسمی

چکیده

بر اثر بارش‌هایی که از روز جمعه ۲۵ فروردین ۱۳۹۶ در شمال غربی کشور آغاز گردید، در پنج استان شامل آذربایجان شرقی و غربی، کردستان، زنجان و مازندران پدیده سیل رخ داد. این سیلاب موجب وارد آمدن تلفات و خسارات زیادی به ویژه در شهرستان‌های آذرشهر و عجب‌شیر استان آذربایجان شرقی گردید. روستاهای غله زار آذر شهر و چنار عجب شیر که در دامنه غربی کوه آتشفشان سهند قرار دارند، دو محلی بودند که از دیدگاه دبی سیلاب و شدت تلفات و آسیب‌ها نسبت به سایر محل‌ها اهمیت بیشتری داشتند. بطور کلی بیشتر سطح حوضه‌های آذرشهر و عجب شیر متشکل از سازندهای سخت زمین شناسی هستند که به دلیل گسترش سازندهای نفوذناپذیر آذرین دارای ضریب رواناب بالایی می‌باشند. میزان بارندگی ۲۴ ساعته حوضه‌های آبریز آذرشهر و عجب شیر حدود ۳۰ تا ۴۵ میلی‌متر بوده که در حد معمول بیشینه بارش‌های ۲۴ ساعته منطقه بر اساس نقشه سیلاب کشور (نقشه سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور) است. بر اساس نقشه یاد شده، روستای غله‌زار در مجاورت آبراهه‌ای با خطر سیلاب زیاد (رودخانه قوری‌چای) قرار دارد. اما روستای چنار در سرشاخه رودخانه با خطر سیلاب زیاد واقع شده و دارای سوابق آسیب سیلاب نبوده است. با عنایت به این که میزان و شدت بارش‌ها غیرعادی نبوده و با دبی سیلابی تناسب نداشته است، به نظر می‌رسد که ذوب برف‌های موجود در ارتفاعات نقش مهمی در شکل‌گیری این سیلاب داشته است. بررسی دمای منطقه نشان می‌دهد که ذوب برف‌ها مربوط به افزایش ناگهانی دما نبوده، بلکه متأثر از بارندگی بر سطح آن‌ها بوده است. با انجام بررسی‌های تکمیلی و انجام برداشت‌های صحرائی می‌توان سازوکار تشکیل این سیلاب را با دقت بیشتری مورد ارزیابی و بررسی قرار داد.